• شهید آیت‌الله عباسعلی سلیمانی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله عباسعلی سلیمانی (۱۴۰۲-۱۳۲۶ش) نماینده مردم سیستان و بلوچستان در مجلس خبرگان رهبری، نماینده ولی‌فقیه در استان سیستان بلوچستان و امام جمعه شهر زاهدان طی سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۸۰ش و همچنین نماینده ولی‌فقیه و امام جمعه کاشان از مرداد ۱۳۹۹ تا فروردین ۱۴۰۱ش بوده است.

امامت جمعه بابلسر، نمایندگی ولی‌فقیه در دانشگاه‌های دولتی استان‌های مازندران و گلستان، مسئول هیأت امنای دانشکده علوم قرآن زاهدان و مسئول نهاد نمایندگی ولی‌فقیه در دانشگاه‌های آزاد اسلامی گیلان، مازندران و گلستان از دیگر مسئولیت‌های او بود.

شهید آیت‌الله عباسعلی سلیمانی در ۶ اردیبهشت سال ۱۴۰۲ش در پی سوء قصد در شهر بابلسر به شهادت رسید و پیکر وی در ۹ اردیبهشت ۱۴۰۲ش در قم، تشییع شد و پس از اقامه نماز توسط حضرت آیت‌الله جوادی آملی در حرم حضرت معصومه علیهاالسلام دفن شد.

* * *

• آیت‌الله عبدالنبی نمازی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله نمازی (۱۴۰۲-۱۳۲۴ش) از روحانیون فعال در انقلاب اسلامی ایران و از کارگزاران نظام جمهوری اسلامی بود. او از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۹ش نمایندگی ولی‌فقیه در کاشان و امامت جمعه این شهر را بر عهده داشت. دادستانی کل کشور، نمایندگی مجلس خبرگان رهبری و نمایندگی امام خمینی قدس‌سره در سپاه پاسداران برخی از استان‌های ایران، از دیگر مسئولیت‌های وی بوده است.

ایشان در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی، به فعالیت‌های مبارزاتی علیه حکومت پهلوی مشغول بود و به‌همین دلیل از طرف حکومت پهلوی تحت نظر بود. او همچنین در جنگ عراق علیه ایران مجروح شد.

آیت‌الله نمازی دانش‌آموخته حوزه‌های علمیه نجف و قم بود و آثاری نیز تألیف کرده است که از جمله آنها «تفسیر هدی» بوده است.

ایشان در ۸ بهمن ۱۴۰۲ش در شهر مقدس قم دار فانی را وداع گفت و در حرم حضرت معصومه علیهاالسلام به خاک سپرده شد.

* * *

• آیت‌الله سیدرسول موسوی تهرانی از اساتید سطوح عالی حوزه علمیه قم رحمه‌الله‌علیه

سیدرسول موسوی تهرانی در سال ۱۳۱۵ش در تهران متولد شد. او در محله‌ای بود که شیخ مرتضی زاهد رحمه‌الله‌علیه از عالمان و عارفان مشهور آن زمان، در آنجا زندگی می‌کرد و به‌همین جهت در کودکی و نوجوانی، مجذوب او گردیده بود.

در سن نوزده سالگی دروس حوزوی را در مسجد حاج ملاجعفر که به مسجد مجتهدی معروف شد، آغاز کرد. مدت کوتاهی نزد آیت‌الله مجتهدی تهرانی رحمه‌الله‌علیه، بخش‌هایی از کتاب جامع‌المقدمات و کتاب البهجة‌المرضیة را خواند. او کتاب‌های شرح لمعه، فرائدالاصول و کتاب المکاسب را نزد شیخ حسین کنی و «کفایة‌الاصول» را نزد آیت‌الله علی فلسفی تنکابنی رحمه‌الله‌علیهما آموخت. در سال ۱۳۴۹ش به نجف رفت؛ اما به‌جهت اختلافات سیاسی میان دو کشور ایران و عراق، پس از چند ماه به ایران بازگشت. در نهایت به شهر قم رفت و در درس خارج اصول آیات عظام: میرزا هاشم آملی، اراکی، سید محمدرضا گلپایگانی و... قدس‌سرهم شرکت کرد.

وی حدود پنجاه سال در حوزه‌های علمیه قم و تهران به تدریس در علوم حوزوی اشتغال داشت. کلاس‌های درس او را از پرجاذبه‌ترین و پرجمعیت‌ترین درس‌های اصولی در حوزه علمیه قم برشمرده‌اند. او بر تعطیل نشدن کلاس درس، اصرار فراوان داشت؛ به‌نحوی که وقتی کمردرد سختی گرفته بود و نمی‌توانست، راه برود، با صندلی چرخ‌دار سر کلاس حاضر شد و پس از آنکه عمل جراحی انجام داد، کلاس‌ها را در خانه‌اش برگزار کرد.

این استاد پیشکسوت حوزه علمیه قم در ۶ اردیبهشت ۱۴۰۲ آسمانی شد و در قبرستان باغ بهشت قم به خاک سپرده شد.

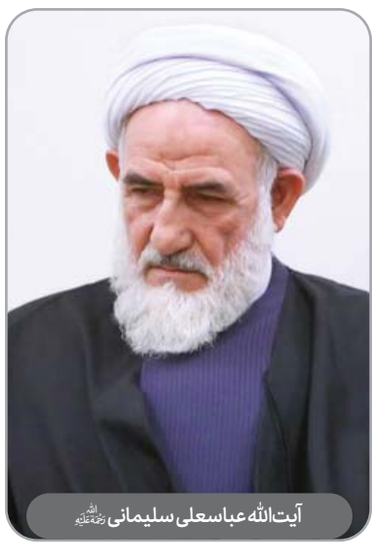
آیت‌الله عباسعلی سلیمانی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله عبدالنبی نمازی رحمه‌الله‌علیه

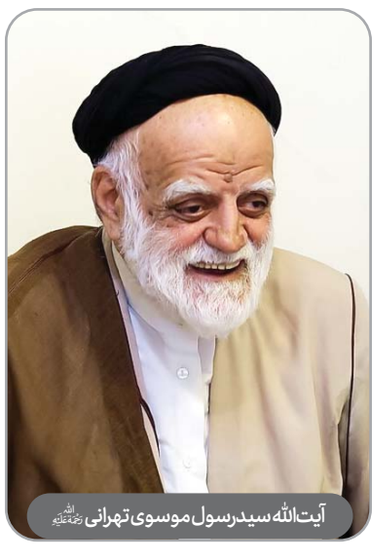
آیت‌الله سیدرسول موسوی تهرانی رحمه‌الله‌علیه

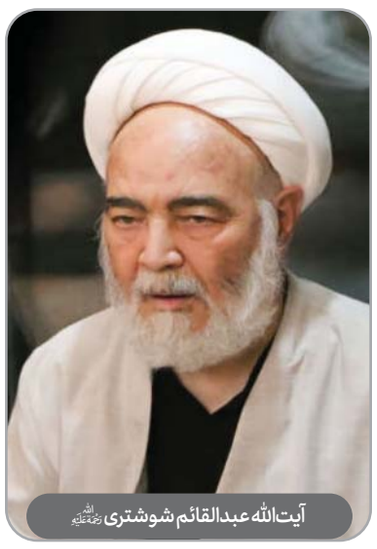
آیت‌الله عبدالقائم شوشتری رحمه‌الله‌علیه

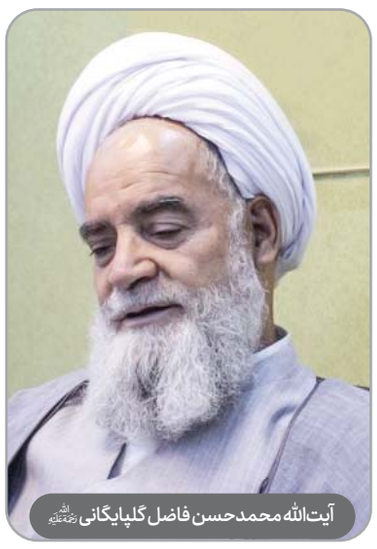
آیت‌الله محمدحسن فاضل گلپایگانی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله حسن صانعی رحمه‌الله‌علیه

• آیت‌الله عبدالقائم شوشتری رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله عبدالقائم شوشتری، فرزند مرحوم حاج شیخ فضل‌الله شوشتری و وزیر سابق دادگستری در دولت‌های ششم و هفتم در ۱۹ آبان ۱۳۲۵ در «فاروج» از توابع شهرستان «قوچان» در خانواده‌ای روحانی دیده به جهان گشود.

ایشان تحصیلات عالی خود را در قم نزد آیات عظام طباطبایی، بهاءالدینی، بهجت، سیّدحسین یعقوبی قائینی و حاج محمّداسماعیل دولابی رحمه‌الله‌علیهم گذراند.

آیت‌الله شوشتری جز فقه، تحقیقات و مطالعات فراوانی را نیز در زمینه‌های عرفان، اخلاق، ادیان، مذاهب و طرائق داشت.

این استاد حوزه که در طول عمر پربارش، طُلاب و شاگردان بسیاری را تربیت کرد، چندین سال نیز امامت جمعه شهرهای زرندِ کرمان، دورود لرستان و شاهین‌شهر اصفهان را بر عهده داشت.

آیت‌الله عبدالقائم شوشتری در راه تبلیغ و ترویج مکتب حقّ اهل بیت علیهم‌السلام بسیار ساعی و موفّق بود و شیوه‌های ویژه‌ای را دنبال کرد؛ به‌گونه‌ای که در حوزه علمیّه قم، سبب تحوّل عظیمی شد و فرهیختگان فراوانی را پروراند.

این عالم ربانی پس از تحمل یک دوره بیماری، روز سه‌شنبه ۱ اسفند ۱۴۰۲ در اصفهان به لقاءالله پیوست.

* * *

• آیت‌الله محمدحسن فاضل گلپایگانی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله محمدحسن زالی معروف به فاضل گلپایگانی، متولد سال ۱۳۲۷ در گلپایگان، نماینده مردم استان تهران در مجلس خبرگان رهبری بود.

وی حدود ۵۰سال، سابقه تحصیل و تدریس سطوح عالی و خارج فقه و اصول، ادبیات عرب، فلسفه، کلام، حدیث، نهج‌البلاغه، عرفان، اخلاق و تفسیر در حوزه علمیه قم و دانشگاه‌های تهران، علوم پزشکی تهران و تربیت مدرس و توفیق درک محضر اساتیدی همچون آیات عظام سیدمحمدرضا گلپایگانی، شیخ مرتضی حائری، وحید خراسانی، حسن‌زاده آملی، جوادی آملی و انصاری شیرازی را داشت. از جمله آثار آن مرحوم، ولایت فقیه از دیدگاه شیخ انصاری، فطرت عشق، رشحات‌المعارف و همزیستی مسالمت‌آمیز از دیدگاه حکمت متعالیه می‌باشد.

آن فقید سعید همچنین مسئول نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه آزاد اسلامی قم، مسئول سازمان تبلیغات اسلامی گلپایگان، معاونت آموزش حوزه علمیه قم، استاد مصاحبه‌گر در گزینش اساتید معارف برای دانشگاه‌های سراسر کشور در معاونت اساتید نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری بوده است و در ۲۹ مهر ۱۴۰۲ دار فانی را وداع گفت.

* * *

• آیت‌الله حسن صانعی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله شیخ حسن صانعی در ۱۳۱۳ش در شهرستان شهرضا به دنیا آمد. پدرش حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ محمدعلی صانعی از روحانیون شهرضا بود. تحصیلات خود را در زادگاهش آغاز کرد و سپس به حوزه علمیه اصفهان رفت. از آنجا به قم عزیمت کرد و در درس خارج آیت‌الله‌العظمی بروجردی قدس‌سره حضور یافت. سپس به محضر امام خمینی قدس‌سره رسید.

با شروع نهضت اسلامی پای در راه مبارزه با رژیم پهلوی نهاد و در جریان دستگیری حضرت امام قدس‌سره در آبان ۱۳۴۳ فعال بود. در جریان قیام ۱۹ دی ۱۳۵۶ که در پی اهانت روزنامه اطلاعات به ساحت مقدس مرجعیت و حضرت امام قدس‌سره صورت گرفت.

وی یکی از سازمان‌دهندگان اصلی قیام و از اصلی‌ترین محرکین مردم برای برگزاری تظاهرات بود و در این زمینه نقش مؤثری ایفا کرد.

آیت‌الله حسن صانعی در سال ۱۳۶۲ متعاقب حکم امام راحل قدس‌سره به‌عنوان سرپرست بنیاد پانزده خرداد منصوب شد.

وی همچنین با حکم رهبر انقلاب اسلامی، به عضویت مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز منصوب شده بود.

این عالم مجاهد سرانجام در ۳۰ تیر ۱۴۰۲ آسمانی شد.

• آیت‌الله سیدمحمد موسوی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله سیدمحمد موسوی بجنوردی، فرزند سیدحسن بجنوردی در سال ۱۳۲۲ش در نجف اشرف متولد شد. تحصیلات علوم حوزوی و دینی خود را در ایران و نجف اشرف به انجام رساند. وی به‌مدت ۳۰ سال از محضر استادان درجه اول حوزه، فقه و اصول و فلسفه آموخت. وی که دروس جدید و حوزوی را با هم می‌خواند، در ۱۸ سالگی کفایتین را به پایان رساند و در سال ۱۳۴۰ش درس خارج را نزد پدر بزرگوار خود و آیت‌الله سید محسن حکیم رحمه‌الله‌علیهما گذراند.

پس از تبعید امام خمینی رحمه‌الله‌علیه به نجف اشرف در بهار ۱۳۴۴ش، یکی از شاگردان همیشگی دروس ایشان در تمام ۱۴ سال اقامت‌شان، سیدمحمد موسوی بجنوردی بود. وی در این مدت در مسجد جامع نجف اشرف(هندی) رسائل و مکاسب و کفایتین را به زبان عربی برای شیعیان کشورهای عرب‌زبان همچون عراق، لبنان، سوریه و مصر تدریس می‌کرد که شاگردان ممتازی همچون سیدعباس موسوی و شیخ راغب‌حرب، از شهدای برجسته حزب‌الله لبنان، از شاگران وی به‌شمار می‌روند.

عضویت در شورای‌عالی قضایی و هیأت عفو زندانیان از سوی امام خمینی قدس‌سره از جمله مسئولیت‌های آیت‌الله موسوی بجنوردی پس از پیروزی انقلاب اسلامی بود. آیت‌الله بجنوردی در اسفندماه ۱۴۰۲ به دیار باقی شتافت.

* * *

• آیت‌الله عفیف نابلسی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله عفیف نابلسی در سال ۱۳۱۹ش در بیساریه در منطقه جبل‌عامل در نزدیکی صیدا به دنیا آمد.

وی روحانی شیعه اهل لبنان و رئیس هیئت علمای جبل‌عامل، از چهره‌های شناخته‌شده و حامی مقاومت علیه صهیونیست‌ها بود.

وی دروس حوزوی را در حوزه علمیه نجف نزد سید محمدباقر صدر و سیدابوالقاسم خویی رحمه‌الله‌علیهما گذراند و از ملازمین امام موسی صدر در لبنان بود. نابلسی فعالیت سیاسی خود را از زمان حضورش در عراق آغاز کرد. او از وکلای سید محمدباقر صدر و عامل او در بغداد بود. حکومت وقت عراق او را دستگیر و به لبنان تبعید کرد.

او از مؤسسان هیئت علمای جبل‌عامل بود و تا پیش از درگذشتش، ریاست این هیئت را بر عهده داشت. نابلسی همچنین امام جمعه شهر شیعه‌نشین صیدا بود. آیت‌الله عفیف در سال ۱۹۹۳م، مجموعه السیدة الزهراء علیهاالسلام را در صیدا تأسیس کرد. این مجتمع، بزرگترین مجتمع شیعی در صیداست که شامل حوزه علمیه، مسجد و سایر امکانات است. از دیگر اقدامات او، تأسیس انجمن خیریه الابرار است.

علامه شیخ عفیف النابلسی بعد از یک دوره بیماری طولانی در ۲۳ تیر ۱۴۰۲ در شهر صیدا و در ۸۲ سالگی به رحمت ایزدی پیوست.

* * *

• آیت‌الله محسن‌علی نجفی رحمه‌الله‌علیه

محسن‌علی نجفی در سال ۱۹۴۳م در ۶۰ کیلومتری اِسکَردُو بَلْتِستان پاکستان در ناحیه کَهرمَنگ در روستایی به‌نام مَنتُوکهه به‌دنیا آمد. پدرش حسین‌جان از علمای آن منطقه بود.

محسن نجفی تحصیلات ابتدایی را نزد پدرش حسین‌جان شروع کرد. در سن ۱۴ سالگی پدرش از دنیا رفت و بعد از وفات او، نزد یکی از عالمان روستای خود به‌نام سیداحمد موسوی ادامه تحصیل داد. در سال ۱۹۶۳م محسن نجفی در مدرسه مشارع‌العلوم سنده مشغول به تحصیل شد و در یک سال، علاوه بر دروس حوزه زبان اردو را هم فرا گرفت.

بعد از آن به طرف پنجاب سفر کرد و در دارالعلوم جعفریه خوشاب به شاگردی مولانا محمدحسین درآمد.نجفی برای ادامه تحصیل به جامعة‌المنتظر لاهور مراجعه کرد و نزد اساتیدی چون حسین‌بخش جارا و صفدرحسین نجفی کسب فیض کرد. در سال ۱۹۶۷م برای تحصیلات عالی به حوزه علمیه نجف رفت و نزد آیت‌الله خوئی و شهیدسید محمدباقر صدر و دیگر اساتید آن حوزه علمیه به تحصیل علوم دینی پرداخت.

بعد از روی کار آمدن دولت بعث در عراق و فشار بر مراکز دینی، عراق را به مقصد پاکستان ترک کرد و در اسلام‌آباد مستقر شد و همان‌جا مدرسه‌ای به‌نام جامعه اهل‌البیت علیهم‌السلام تأسیس کرد.

وی در سال ۱۹۷۴م از حوزه علمیه نجف به پاکستان بازگشت و مشغول تدریس فقه، اصول، تفسیر قرآن، فلسفه، کلام و اخلاق شد.

آیت‌الله نجفی در ۱۹ دی سال ۱۴۰۲ش در پاکستان درگذشت و در جامعة‌الکوثر اسلام‌آباد به خاک سپرده شد.

* * *

• آیت‌الله حاج سیدکاظم ارفع رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله سیدکاظم ارفع از علما و اساتید اخلاق تهران و فرزند سیدناصرالدین ارفع، سال ۱۳۲۳ش در تهران به دنیا آمد. دوران تحصیلی دبیرستان را ناتمام رها کرد و به تشویق پدر و شوق خود، روی به آموزش حوزوی آورد و در حوزه علمیه‌ای در خیابان ری تهران، به درس و بحث طلبگی اشتغال یافت که برجسته‌ترین استاد آن‌مرحوم، آیت‌الله مجتهدی بود.

سال۱۳۴۲ به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد و از محضر بزرگانی چون حضرات آیات: فاضل لنکرانی، سلطانی طباطبایی، نوری همدانی و شهید مفتح کسب فیض کرد.

آیت‌الله ارفع در دوران نوجوانی بعد از فوت پدرش از قم به تهران بازگشت و این بار نزد آیت‌الله حاج میرزا علی‌آقا فلسفی در مسجد لرزاده و آیت‌الله میرزاباقر آشتیانی در مدرسه مروی به آموختن علوم و معارف اسلامی پرداخت. وی در عین حال، قبل و بعد از انقلاب اسلامی به وعظ و تبلیغ متعهدانه انقلابی روی آورد و به‌جای ورود به عرصه مدیریت، به تألیف و ترجمه مشغول شد که حاصل آن، بیش از پنجاه کتاب بود و موضوع عمده آنها، علوم و معارف اسلامی و نشر و ترویج فرهنگ اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام است.

وی بعد از تحمل یک دوره بیماری در مهرماه ۱۴۰۲ در سن ۷۹ سالگی به لقاءالله پیوست.

* * *

• آیت‌الله علی ارومیان رحمه‌الله‌علیه پدر سه شهید و یک جانباز

آیت‌الله ارومیان، در سال ۱۳۱۱ هجری شمسی در مراغه از توابع استان آذربایجان شرقی به دنیا آمد.

وی در نجف‌اشرف نیز، نزد آیات عظام سیدمحمود شاهرودی، سیدابوالقاسم خویی، سیدمحسن حکیم، سیدعبدالله شیرازی و امام خمینی قدس‌سره و در قم نزد آیت‌الله میرزا مسلم ملکوتی رحمه‌الله‌علیه بهره برد.

کتابخانه هفت‌هزار جلدی آیت‌الله ارومیان طی سال ۱۴۰۰ به بارگاه امامزاده سیدمحمد علیه‌السلام مراغه اهدا شد و از این عالم بزرگوار، همچنین آثاری چون چهارجلدی «تنقیح‌الاصول» آیت‌الله خویی، «کتاب‌الصوم»، «قطره‌ای از دریا»، «راه رستگاری» و «فلسفه روزه در اسلام» به یادگار مانده است.

وی پس از پیروزی انقلاب، در دوره‌های اول و دوم، نماینده مردم مراغه در مجلس شورای اسلامی بود و مدتی امامت جمعه شهرستان میانه را برعهده داشت. نمایندگی مجلس خبرگان رهبری در دوره‌های دوم و سوم و عضویّت در دفتر استفتائات مقام معظّم رهبری، از دیگر مسئولیت‌های وی بوده است.

آیت‌الله ارومیان، پدر سه شهید و یک جانباز در بهمن‌ماه ۱۴۰۲ در سن ۹۲ سالگی به‌علت ایست قلبی به دیار باقی شتافت.

* * *

• آیت‌الله احمدامین شیرازی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله حاج شیخ احمدامین شیرازی ۸ اردیبهشت ۱۳۱۹ شمسی(۱۳۵۹ قمری) در شیراز زاده شد. پس از تحصیلات نخستین در هفده سالگی(۱۳۳۶ شمسی) رهسپار مشهد مقدس شد و در مدرسه نواب سکونت گزید و مدت هفت سال علوم ادبی را نزد ادیب نامی خراسان استاد محمدتقی ادیب نیشابوری فرا گرفت و هر آنچه را آموخت، نگاشت و تدریس کرد و مورد توجه فراوان استادش قرار گرفت.

وی از محضر اساتید بزرگواری چون آیات عظام: گلپایگانی، میرزاهاشم آملی، اراکی، محقق داماد، حاج‌آقا مرتضی حائری و وحید خراسانی، نوری همدانی، فاضل لنکرانی، حسنزاده آملی و ... بهره برد و مبانی علمی‌اش را استوار ساخت. آن‌مرحوم علاوه بر تدریس در حوزه علمیه قم و تربیت شاگردان، صاحب آثاری به زبان‌های فارسی و عربی در موضوعاتی چون: فقه، فلسفه، کلام، علم صرف، نحو، بیان و بدیع و... بود.

سرانجام این محقق سخت‌کوش ۲ بهمن‌ماه ۱۴۰۲ش در سن ۸۳ سالگی دارفانی را وداع گفت.

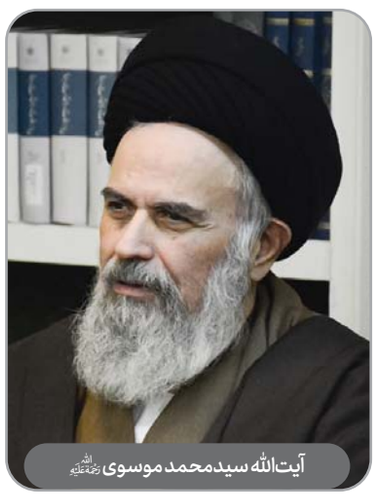
آیت‌الله سیدمحمد موسوی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله عفیف نابلسی رحمه‌الله‌علیه

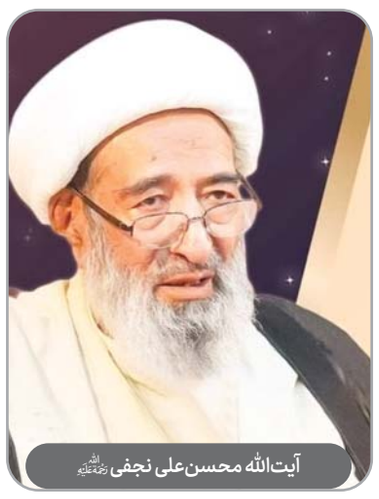
آیت‌الله محسن‌علی نجفی رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله حاج سیدکاظم ارفع رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله علی ارومیان رحمه‌الله‌علیه

آیت‌الله احمدامین شیرازی رحمه‌الله‌علیه